

Takíja

**Pravda, lež a přetvářka v arabsko-
islámské společnosti**

Raymond Ibrahim

Publikace, již držíte v ruce, se věnuje velice kontroverznímu tématu spojenému s islámským náboženstvím, a sice vnímání pravdy a lži či přetvářky v islámu. Mnozí muslimové, stejně jako obhájci islámu, se snaží popřít možnost islámem ospravedlněného lhaní a přetvařování ze strany muslimů.

Kdokoliv poukáže na možnost, že muslimům je islámským právem dovoleno lhát a přetvařovat se, je okamžitě umlčován obviněnými z islamofobie, nenávisti apod. Bohužel tomuto neblahému trendu podlehl i mnozí čeští orientalisté a religionisté, kteří se buď tématu vnímání pravdy, lži a přetvářky v islámu vyhýbají, nebo naopak popírají fakta a realitu, drží se dogmaticky tabuizace tohoto problému a s pomocí odkazu na svou odbornou autoritu se snaží popřít jeho existenci.

Tato publikace je stručným úvodem k nahlížení na tento problém. Vychází z posudku, který byl vypracován jako odpověď na tvrzení kanadských islamistů a jejich odborných expertů. Ti se u kanadského soudu snažili tvrdit, že v islámském právu není žádné ospravedlnění pro lež a přetvářku. Za pomoci tohoto tvrzení se snažili umlčet jednoho z kritiků islámu a islamismu. Když byl soudu předložen tento odborný posudek, islamisté svou žalobu stáhli. Jelikož však žalovaného nemohli usvědčit ze lhaní, kterého se dopustili oni sami, zažalovali ho místo toho za šíření nenávisti, a tentokrát již u soudu uspěli...

Jako dodatky jsou v závěru této publikace uvedeny dva texty. První podrobněji vysvětluje jednu z částí této problematiky, druhý text je reakcí na kritiku autorova rozboru tématu takíje pro jeden bezpečnostní časopis.

Cílem práce Raymonda Ibrahíma není vyvolávat nenávist k muslimům, ale ukázat, že islám a arabsko-muslimská civilizace jsou zkrátka jinou společností, jiným civilizačním okruhem, který se vyvíjel jiným směrem a má jinou filozofii než naše anticko-křesťansko-židovská civilizace, a proto islámský svět také vnímá mnoho problémů jinak než my.

Snad vám tato publikace pomůže v rozvoji vašich znalostí problematiky islámu a chování muslimů. K tématu myšlení muslimů a vlivu islámu na jejich psychiku bych vám ještě rád doporučil obsáhlou studii „Jak porozumět Mohamedovi a muslimům“ od bývalého muslima Alího Síny.

Úvod autora

Nedávno jsem se zabýval zajímavou činností – zkoumal jsem takíju uplatněnou na téma takíji. Věřím, že tato práce by mohla být prospěšná i čtenářům, protože odhaluje veškerá nenápadná ospravedlňování, která bývají pronášena na obranu islámské doktríny a která dovolují, aby muslimové lhali nemuslimům neboli „nevěřícím“.

Kontext: Advokát Khurram Awan žaluje za pomluvu Ezru Levanta, kanadskou mediální osobnost a autora, a požaduje 100 000 dolarů. Levant v roce 2009 na svých internetových stránkách obvinil Awana z takíji v souvislosti s dřívějšími pokusy Awana a Kanadského islámského kongresu zažalovat Marka Steyna.

Více informací o soudním procesu Levanty naleznete na stránkách www.StandWithEzra.ca.

Mohamed Fadel, profesor islámského práva na právnické fakultě Torontské univerzity, v zastoupení Awana předložil soudu znalecký posudek o povaze takíji, jejíž význam označil za „základnu pravicové islamofobie v Severní Americe“.

V reakci na to mě Levant v roce 2013 požádal o sepsání znaleckého posudku o takíji včetně odpovědi na Fadelova zjištění.

Učinil jsem tak. A mělo to požadovaný účinek. Jak mi Levant napsal v e-mailu:

„Byla to vynikající zpráva, velmi autoritativní a přesvědčivá. Samozřejmě neznáme soukromé myšlenky žalobce [zastupujícího Awana], ale víme, že po obdržení této zprávy se rozhodl zrušit předvolání svého vlastního soudního znalce [dr. Fadela], který je shodou okolností sympatizantem Muslimského bratrstva. Poté, co si přečetl vaše protiargumenty, rozhodl se, že se této debaty raději nezúčastní.“

Můj odborný posudek následuje. Cituji v něm příslušné části Fadelova odborného posudku

(<https://www.raymondibrahim.com/2014/03/26/mohammad-fadels-expert-report-on-taqiyya/>). Nejzajímavější na profesorově zprávě je to, že je dokonalým příkladem takíji použité na téma takíji. Předložením částečných pravd v rámci celého posudku se zdá, že Fadel dokonce využil i liberálnější sestru takíji, tawríju.

Vyzývám proto k přečtení této zprávy ty čtenáře, kteří mají zájem dozvědět se víc o úloze klamání v islámu – a o tom, jak reagovat na ty, kteří se tento fakt snaží odmítnout jako „islamofobní fantazii“.

Znalecký posudek Raymonda Ibrahima o takíji

Pokyny: Byl jsem požádán, abych zhodnotil posudek týkající se doktríny takíja v islámu, který sepsal jistý Mohamed Fadel; a pokud nesouhlasím s některými jeho částmi, abych vysvětlil, proč – objektivně, neutrálně a nestranně. Má zjištění následují.

Úvod

Islámská doktrína o takíji dovoluje muslimům aktivně klamat nemuslimy – a to nad rámec kontextu „sebezáchovy“, v jakém ji běžně chápeme.

Jedna z mála knih věnovaných výhradně tématu At-Taquija fi 'l-Islam („Takíja v islámu“) to jednoznačně odhaluje. Jak píše (v arabštině) Dr. Sami Mukaram, bývalý profesor islámských studií na Americké univerzitě v Bejrútu a autor asi 25 knih o islámu, na úvodních stránkách své knihy, která demonstruje všudypřítomnost a širokou použitelnost takíji:

Takíja má v islámu zásadní význam. Prakticky každá islámská sekta s ní souhlasí a praktikuje ji. (...) Můžeme dokonce říci, že praxe takíji je hlavním proudem v islámu a že těch několik sekt, které ji neprovádějí, se od hlavního proudu odchyľují. (...) Takíja je velmi rozšířená v islámské politice, zejména v moderní době. (Mukaram 2004, s. 7)

Následující zpráva je napsána jako odpověď na posudek Mohameda Fadela (dále jen PMF), který se zabývá tematikou takíji a jejím místem a použitím v islámské judikatuře. Vzhledem k tomu, že PMF je sepsán formou premisa – závěr, následující zpráva sleduje číslování PMF a upozorňuje na to, které premisy jsou přijatelné a které ne – a nabízí opravu této druhé skupiny, což vede k opačným závěrům.

Číslo/premisa PMF v jejich pořadí:

1-3.

Úvodní poznámky.

4.

Souhlasím.

5.

Souhlasím s následujícím upozorněním. Pro mnoho muslimů je džihád, tedy ozbrojený boj proti nemuslimovi, neformální šestý pilíř. Islámský prorok Mohamed řekl, že „*stát v bitevních liniích [džihádu] je lepší než stát (v modlitbě) po šedesát let*“ (Calvert 2008, s. 197), i když modlitba je jedním z pěti pilířů. Mohamed považuje džihád za „druhý nejlepší čin“ hned po víře v Alláha jako jediného boha a v něho samého, Mohameda, jako jeho proroka, což je šaháda neboli první pilíř islámu.

To vše poukazuje na důležitost džihádu v islámu – a tedy i na jeho důležitost pro tento případ, protože, jak lze spatřit, takíja je obzvlášť přípustná v kontextu džihádu neboli boje za posílení postavení islámu a/nebo muslimů nad nemuslimy.

6.

Souhlasím. Qijas neboli analogické myšlení, praxe nalezení antecedentů v učení dvou zdrojů zjevení (Korán a hadís) a racionalizace jejich použitelnosti pro moderní fenomény, patří také k Usúl al-Fiqh neboli k islámským kořenům judikatury. Poskytuje větší pružnost islámským pravidlům (velké téma celého tohoto posudku). Qijas je například způsob, jakým al-Kájda a jiné organizace džihádu ospravedlňují sebevražedné útoky: ačkoli zabíjení sebe sama je v islámu jasně zakázáno, v kontextu džihádu – tedy v souvislosti se snahou posílit islám – jsou sebevražedné útoky ospravedlněny jako legitimní formy utajeného boje, neboť ti, kdo dávají svůj život, to nedělají ze zoufalství, ale pro islám (např. Korán 9:111).

7-19.

Obecný souhlas (nebo neutrální postoj: některé informace v těchto bodech nemusí být nutně relevantní pro danou problematiku a nezaručují její potvrzení).

20.

PMF tvrdí: „Normativní islámská doktrína klade velký důraz na povinnost mluvit pravdu.“

Toto je první z mnoha tvrzení, která jsou pravdivá jen částečně.

Začneme tím, že islámská jurisprudencí rozděluje lidstvo do tříd. Pravidla týkající se vztahů mezi muslimem a dalším muslimem se liší od pravidel týkajících se vztahů mezi muslimem a nemuslimem.

Nejprve je zde ummá – „islámský národ“, tj. všichni muslimové na zemi bez ohledu na národní, rasové nebo jazykové bariéry. Mnohá učení Koránu a hadísu, která se zdají chvályhodná a spravedlivá, jsou ve skutečnosti učení, která platí pouze pro muslimy.

Ačkoliv například výzvy Koránu, aby muslimové projevovali dobročinnost (zakát), se jeví tak, že muslimové mohou projevovat dobročinnost vůči všem lidem, ve skutečnosti normativní islámské učení udává jasně, že muslimská dobročinnost (zakát) může být projevována pouze vůči muslimům a nikdy vůči nemuslimům.

Pokud jde o právní vztahy mezi muslimy a nemuslimy – neboli „kuffar“, „nevěřícími“ (v jednotném čísle káfir) – v islámském světě se tito rozdělují do dvou hlavních kategorií: nejprve harbi, to znamená nemuslim, který nežije v islámském světě. Pokud se s ním nějaký muslim kdykoli setká v muslimském světě, podle klasické islámské doktríny na něj může svobodně zaútočit, zotročit ho a/nebo ho zabít (výjimkou je, jestliže je chráněnc [mustamin] – má formální povolení islámského úřadu přebývat na muslimském území, jak je tomu u mnoha cizinců pracujících na Arabském poloostrově). (Khadduri 1955, s. 162 – 163)

Druhou skupinou je dhimmi, nemuslim, který žije pod muslimskou nadvládou (například všichni domorodí křesťané, Židé, zooastriáni, berbeři atd., jejichž země dobyli muslimové počátkem 7. století). Podle dnešních standardů jsou pravidla týkající se dhimmi, z nichž většina je založena na tzv. „Podmínkách Omaru“ (někdy „Omarův pakt“), otevřeně diskriminační a obsahují takové věci, jako např. příkaz, aby nemuslimové přenechali svá místa k sezení, kdykoli si to muslim vyžádá. (Durie 2010, s. 40 a s. 141-146)

Ke Koránu je tedy třeba přistupovat v tomto rozdělujícím kontextu a je nutné mít na paměti, že většina veršů zabývajících se mezilidskými vztahy hovoří o vztazích mezi muslimy, nikoli mezi muslimy a nemuslimy. Jako příklady tohoto druhého vztahu viz Korán 9:5, 9:29, 5:17 a 5:73, kde nalézáme typické verše diskutující o vztazích mezi muslimy a nemuslimy – verše, které ruší ty dřívější a tolerantnější. (Bukay 2007, s. 311)

Co se týče veršů Koránu uvedených v PMF 20, které mají podpořit tvrzení, že „normativní islámská doktrína klade velký důraz na povinnost mluvit pravdu“, pozorné čtení podpořené hlavním směrem islámských výkladů ukazuje, že

skutečnou funkci těchto veršů je vykreslit pravé věřící (muslimy) a islámské proroky jako ztělesnění čestnosti a upřímnosti. Je zřejmé, že žádný z veršů zmíněných v PMF 20 skutečně nevyzývá muslimy, aby byli upřímní a pravdomluvní, a to ani vůči druhým muslimům, v témže duchu, v jakém se nesou jednoznačná prohlášení jako např. „*Neobelhávejte jeden druhého*“ (Koloským 3:9) a „*Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví*“ (Exodus 20:16).

Faktem je, že další islámská učení a upozornění umožnily muslimům, aby klamali i druhé muslimy. Například doktrína tawrija dovoluje muslimům lhát prakticky za všech okolností, pokud je lež vyjádřena způsobem, který je technicky pravdivý.

Autoritativní arabsko-anglický slovník Hanse Wehra definuje tawriju jako „skrývání, utajování; předstírání, přetvářka, pokrytectví; nejednoznačnost, mnohoznačnost, dvojsmyslnost, náznak“. Tvary trilaterálního kořene slova w-r-y se objevují v Koránu v kontextu skrývání nebo utajování něčeho (např. 5:31, 7:26).

Jako doktrínu nejlépe popisuje funkci tawriji slovo „dvojsmyslnost“. Podle minulých a současných muslimských učenců (několik případů je zdokumentováno níže) je tawrija, když hovořící/pisatel řekne něco, co znamená jednu věc pro posluchače/čtenáře, ale hovořící/pisatel tím míní něco jiného a jeho slova technicky podporují tento alternativní význam.

Pokud například někdo prohlásí: „Nemám v kapse ani halěř,“ většina posluchačů se domnívá, že mluvčí nemá u sebe žádné peníze – ačkoli ten by mohl mít celé bankovky, ale doslova žádné halěře.

Podle islámského práva neboli šaríy – souboru právních norem, který definuje, jak se muslim musí za všech okolností chovat – se toto považuje za legitimní a nepokládá se to za „lhaní“.

Ve fatvě neboli islámském dekretu populární šejk Mohamed Salih al-Munadžid tvrdí, že „tawrija je přípustná, pokud je to nezbytné nebo to slouží zájmu šaríy“. Jak jsme se zmínili, posílení islámu je jedním z nejvyšších šaríjských zájmů (a proto je džihád, tolik chválený islámským prorokem, jak uvádíme výše, někdy považován za „šestý pilíř“). (šejk Muhammad al-Munajid – fatwa č.27261)

Po průzkumu konsenzu islámské komunity (idžmá, kořen islámské judikatury, jak správně uvádí PMF 6), šejk al-Munadžid uzavírá výklad slovy: „*Tawrija je přípustná za dvou podmínek: 1) použitá slova odpovídají skrytému významu; 2)*

nevede to k nespravedlnosti“ [k „nespravedlnosti“, jak je definována podle šaríy; posílení islámu prostřednictvím tawríji nebo posílení muslimů proti nevěřícím jistě není z islámského pohledu nespravedlností].

Jinak má muslim dovoleno, když pomocí tawríji lže, dokonce i přísahat. Munadžíd například cituje muže, který přísahal při Alláhovi, že může spát jedině pod střechem (saqf); když ho chytili, že spí na střeše, vyvlékl se z toho tím, že řekl: „Střechem jsem myslel širé nebe.“ To je legitimní. „Koneckonců,“ dodává Munadžíd, „Korán 21:32 označuje nebe jako střechu [saqf].“

Další moderní příklad: Protože někteří muslimové tvrdí, že uznávat Vánoce je „velký hřích“ (jelikož to podporuje křesťanství jako poselství odlišné od islámu), jistý muslimský duchovní na videu nedávno radil muslimům, aby zdravili křesťany slovy: „Přeji ti to nejlepší.“ Křesťané by tomu mohli „rozumět tak, že jim přejete to nejlepší, pokud jde o jejich [vánoční] oslavy.“ Ale tady se šejk zachichotá a vysvětluje: „Přáním toho nejlepšího ale ve svém srdci myslíte ‘přeji ti, aby ses stal muslimem’.

Stejně jako u většiny muslimských praktik lze i tawríju vysledovat až k islámskému proroku Mohamedovi. Šejk Utman al-Chamís ve svém videu trvá na tom, že muslimové tawríju „potřebují“, protože „je zachraňuje od lhaní“, a proto od hříchu, a dodává, že Mohamed ji používal často. A opravdu je zaznamenáno, že islámský prorok prohlásil: „*Alláh mi přikázal, abych před lidmi mluvil dvojsmyslně vzhledem k tomu, že mi přikázal ustanovovat [náboženské] povinnosti,*“ a „*Byl jsem poslán, abych mystifikoval,*“ a „*Kdokoli žije v předstírání, umře jako mučedník.*“ (Mukaram 2004, s. 30)

Konkrétně v hadísu Mohamed řekl: „*Jestliže si někdo z vás během modliteb uprdne nebo se pokálí [a tak poruší pravidla omývání neboli wudu], ať si ucpe nos a odejde;* ucpání nosu a odchod znamená, že jste ucítli něco páchnoucího – což je pravda, ačkoli to naznačuje, že to způsobil někdo jiný.

Podle příkladu svého Proroka tawríju používá mnoho předních muslimských osobností, jako například Imám Ahmed bin Hanbal, zakladatel jedné ze čtyř islámských právnických škol praktikovaných v Saúdské Arábii (jejichž učení se široce rozšířilo mezi muslimy po celém světě díky saúdskému financování). Jednou, když Hanbal učil ve své třídě, někdo zaklepal a požádal o jednoho ze studentů. Hanbal odpověděl: "Není tu, co by tady dělal?" a celou dobu ukazoval na svou ruku, jako kdyby řekl: „Není v mé ruce.“ Příchozí, který nemohl Hanbalovy ruce vidět, předpokládal, že tam student prostě není, a odešel.

Šejk Mohamed Hassán, jiný velmi populární egyptský duchovní (který kdysi řekl, že islám zakazuje muslimům usmívat se na nevěřící, s výjimkou případů,

kdy je to pro islám výhodné), a Dr. Abdulláh Šakír také ospravedlňují tawríju. V zaznamenaných videích oba uvádějí příklad, kdy někdo zaklepe na vaše dveře, ale vy ho nechcete vidět, a tak váš příbuzný přes dveře odpoví: „Není tady.“ Slovem „tady“ přitom míní nejbližší místnost, takže je to pravda, protože vy se skrýváte v jiné místnosti.

Na populárním islámském webu, kde muslimové dávají otázky a islámské úřady reagují pomocí fatwy, jistá dívka řeší své morální dilema: její otec jí výslovně řekl, že kdykoli zazvoní telefon, musí odpovědět: „Není tady.“ Fatwa její problém řeší: může svobodně lhát, ale když říká „není tady“, musí tím mít na mysli, že není ve stejné místnosti nebo přímo před ní.

Navzdory své klamavé povaze a v souladu s hlavním proudem islámského učení žádný z výše uvedených příkladů tawríji – počínaje islámským prorokem a konče islámskými doktrínami, minulými a současnými – není považován za lež.

To je významné.

Ze skutečnosti, že tawríja dovolující muslimům podvádět další muslimy je podle šariy legitimní, by navíc mělo vysvítat, jak velký prostor je ponechán muslimům při mluvení s nemuslimy – vzhledem k tomu, že islám učí muslimy i k tomu, aby byli loajální k druhým muslimům a nepřátelští k nemuslimům, jak je tomu v doktríně wala' wa bara'.

21.

Prohlášení, že „prorok Mohamed také zdůrazňoval význam upřímnosti jako ústředního principu islámu“, následované výrokem hadísu: „*Čestnost vede ke spravedlnosti...*“, jsou platné pouze v kontextu vzájemných muslimských vztahů.

Jelikož tedy tawríja technicky není lhaním, jak platí v islámském konsensu za předpokladu, že slova odpovídají smyslu použitému k oklamání ostatních, je považována za přípustnou neboli mubáh, ačkoli ji menšina kategorizuje jako „neoblíbenou“, což znamená, že její praktikování není hříchem, ale za její neprovádění náleží odměna (jak správně ukazuje PMF 17).

Co se týče samotného islámského proroka, jehož příkladu by měli sunnitští muslimové (sunna znamená „příklad“) co nejtěsněji následovat, a to nad rámec výše uvedených pravidel, podle kanonického hadísu se dobře ví, že povolil lhaní ve třech případech: z důvodu smíření rozhádaných stran, při lhaní manželce a ve válce neboli džihádu.

Je to třetí z těchto kategorií, džihád, která je zde důležitá.

Podle jedné arabské právní příručky věnované džihádu, jak definují čtyři školy sunnitského islámského práva: „*Ulamá [„učenci“] se shodují, že klamání během války je legitimní; (...) klamání je druhem umění ve válce.*“ (Karima 2003, s. 304) Navíc podle Dr. Mukarama, předního odborníka na takíju, toto klamání je klasifikováno jako takíja: „*Takíja použitá s cílem oklamat nepřítele je přípustná.*“ (Mukaram 2004, s. 32)

Tento muslimský názor, že „válka je klamání“, se datuje zpět k bitvě al-Chandáq (rok 627), ve které stál Mohamed a jeho následovníci proti několika nemuslimským kmenům známým jako Al-Ahzáb. Jeden z těchto spojenců, Na'im ibn Mas'ud, přešel do muslimského tábora a konvertoval k islámu. Když Mohamed zjistil, že spolubojovníci Mas'uda o jeho konverzi, a tedy ani o jeho dezerci, nevědí, řekl Mas'udovi, aby se vrátil a pokusil se zařídit, aby vojsko spojenců zanechalo obléhání. Pak Mohamed pronesl svou nezapomenutelnou větu: „*Neboť válka je klamání.*“ Mas'ud se vrátil do svého tábora, aniž by prozradil, že přeběhl na druhou stranu, a úmyslně začal svým bývalým příbuzným a spojencům dávat špatné rady. Také ve velké míře podněcoval mezi jednotlivými kmeny hádky, až si zcela přestali věřit. Nakonec se rozpadli a ukončili obléhání. (Mukaram 2004, s. 32 – 3)

Ještě přesvědčivější vyjádření legitimacy klamání nemuslimů se nachází v následující autentické historice ze života muslimského proroka. Básník Ka'b ibn Ašraf jedním svým veršem urazil Mohameda, a Mohamed zvolal: „*Kdo zabije tohoto muže, který ublížil Alláhovi a jeho Prorokovi?*“ Mladý muslim Mohamed ibn Maslama se dobrovolně přihlásil za podmínky, že aby se dostal ke Ka'bovi dostatečně blízko pro spáchání vraždy, bude mu dovoleno básníkovi lhát. Mohamed souhlasil.

Ibn Maslama přišel ke Ka'bovi a začal znevažovat islám a Mohameda. Pokračoval v tom tak dlouho, až Ka'ba o svém rozhořčení přesvědčil a ten k němu pojal důvěru. Brzy poté se Ibn Maslama objevil s dalším muslimem a jakmile Ka'b ztratil svou ostražitost, zabili ho (Ibn Ishaq 1997, s. 367 – 8)

Normativní islám tedy učí, že klamání je nedílnou součástí džihádu: Ibn al-Arabi prohlašuje, že „*v hadísu [výroky a činy Mohameda] je klamání ve válce dobře prokázáno. Jeho nutnost se zde zdůrazňuje více než nutnost odvahy.*“ Ibn al-Munir (1333) píše: „*Válka je klamání, tj. nejúplnější a dokonalá válka vedená svatým válečníkem [mudžáhidem] je válkou klamání, a nikoli konfrontace, kvůli nebezpečí, které konfrontace v sobě skrývá, a kvůli faktu, že člověk může dosáhnout vítězství zradou, aniž by ublížil [sám sobě].*“ A Ibn

Hajar (1448) radí muslimům, „*aby ve válce byli velmi obezřetní, [veřejně] lamentovali a truchlili a tím oklamali nevěřící*“. (Ibrahim 2007, s. 142 – 3)

Stručně řečeno, nestarší historické záznamy o islámu jasně dokládají prevalenci takíji – klamání a zrady, tak jako v případě básníka Ka'ba – jako formu islámské války proti nemuslimskému nevěřícímu. A je to stále legální strategie muslimů vůči nemuslimům – zejména pokud je lhaní racionalizováno jako forma džihádu, která posiluje islám nebo muslimy.

Raní muslimové jsou navíc v dávných islámských textech často popisováni jako ti, kteří často lhali (zpravidla tak, že popírali nebo napadali islám nebo Mohameda), často s Mohamedovým schválením, přičemž jeho jediným kritériem bylo, aby jejich úmysly (nija) byly čisté. (Mukaram 2004, s. 11 – 12) Během staletí trvajících válek s křesťany, kdykoli a kdekoli byli křesťané u moci, praxe takíji se stala ještě běžnější a rozšířenější.

Profesor Mukaram říká: „*Takíja byla používána jako způsob, jak odvrátit od muslimů nebezpečí, obzvláště v kritických časech a když jejich hranice byly vystaveny válkám s Byzantskou říší a poté nájezdům Franků a dalších.*“ (Mukaram 2004, s. 41 – 42) Rozsáhlé použití takíji bylo jedním z hlavních důvodů, které vyvolaly španělskou inkvizici: stovky tisíc muslimů, kteří předstírali konverzi ke křesťanství, ale tajně zůstali muslimy, se spikli se severoafrickými muslimskými kmeny, aby znovu získali Pyrenejský poloostrov.

22-23-24.

Částečný souhlas. Tyto tři sekce se zabývají především tím, jaký význam má pro muslima, aby dodržel svou smlouvu (pravděpodobně v daném případě nevýznamný bod). Smlouvy jsou ve skutečnosti dodržovány v souladu s hlavním proudem islámského učení. Přesto, a jak je tomu u obecného zákazu lhaní, dochází zde k hojným upozorněním:

Zvažte úlohu smluv mezi muslimy a nemuslimy v kontextu věčné povahy džihádu: na základě 10leté smlouvy Hdaybiyah (628), ratifikované mezi Mohamedem a jeho soupeři Kurajšovci v Mekce, se hlavní sunnitští právníci dohodli, že deset let je maximální doba, kdy muslimové mohou být v míru s nemuslimy; jakmile smlouva vyprší, musí být situace znovu posouzena.

Na základě Mohamedova příkladu porušení smlouvy po dvou letech (tvrzením, že se jednalo o porušení Kurajšovců), primární funkcí příměří je, aby oslabení muslimové získali čas k přeskupení před obnovením ofenzivy. (MacEoin 2008, s. 39 – 48) Podle šarijského právního odborníka Dr. Majida Khadurriho „*smlouvy musí být ze své podstaty dočasné, neboť v právní*

muslimské teorii normální vztahy mezi muslimskými a nemuslimskými územími nejsou mírumilovné, ale bojové“ (Khadduri 1955, s. 220) Proto „fuqaha [právníci] se shodují, že časově neomezená příměří jsou nezákonná, jestliže muslimové mají sílu proti nim [nemuslimům] obnovit válku“ (Karima 2003, s. 461)

Některé ze čtyř právních (nebo madhahibských) škol sunnitského islámu, jako je Hanífi, tvrdí, že muslimští vůdci mohou zrušit smlouvy jen tehdy, když se to zdá pro islám výhodné. (Karima 2003, s. 469) To připomíná následující slova proroka Mohameda, jak se nalézají v kanonickém hadísu: „*Kdybyste někdy přísahali, že něco uděláte, a později zjistíte, že lepší je něco jiného, pak byste měli svou přísahu vypovědět a udělat to, co je lepší.*“

Téměř 1 400 let poté, co Mohamed zrušil smlouvu s Kurajšovci, brzy po vyjednání mírové smlouvy kritizované jako příliš ustupující Izraeli, oslovil Jásir Arafat shromáždění muslimů v mešitě v Johannesburgu a své činy zdůvodnil odkazem na Mohamedův příklad: „Já nepovažuji tuto dohodu za něco víc, než byla dohoda podepsaná mezi naším prorokem Mohamedem a Kurajšovci v Mekce.“ Jinými slovy, stejně jako Mohamed i Arafat dal své slovo jen proto, aby je zrušil, jakmile přijde „něco lepšího“ – tedy jakmile se objevila příležitost obnovit ofenzívu k posílení islámu.

Stručně řečeno, myšlenka uzavírání smluv s nemuslimy se točí kolem možností muslimů. To je zjevné i z autoritativního sunnitského právního textu Umdat as-Salik, který sestavil egyptský učitel z 14. století Ahmad Ibn Naqib al-Misri: „Musí existovat nějaká výhoda [maslaha] plynoucí z uzavření příměří jiná než status quo: 'Neochabujte a nevybízejte k míru, když máte převahu.'“ (Korán 47:35).

25-26-27.

Tyto sekce se na závěr zabývají tématem takíji. Protože jsou opět postaveny na některých neplatných premisách, jsou jen částečně správné.

Takže: „Muslimovi, který je podroben vážnému náboženskému pronásledování – které ho vystavuje přirozenému strachu ze smrti nebo vážného ublížení na zdraví, pokud se nezřekne islámu – je dovoleno, ale není po něm vyžadováno, aby se islámu výslovně zřekl, i když vnitřně zůstane dál věrným muslimem.“

To je pravda. Avšak strach z náboženského pronásledování je sotva jediným kritériem pro ospravedlnění klamání v islámu, jak bylo prokázáno výše. V souladu s tím tvrzení PMF 26: „Je podstatné, že on [muslim] smí lhát o své

náboženské víře, jen pokud je podroben těžké perzekuci, např. ztrátě života nebo silné tělesné bolesti,“ je zjevně nepravdivé.“

Jak bylo zmíněno, podle práva šaría je klamání přípustné v několika výše zmíněných souvislostech překračující situaci sebezachování při pronásledování.

Dále PMF zmiňuje Korán al-Nahl (16:106), který se zabývá povolením muslimů šířit svou identitu, pokud jsou pronásledováni nemuslimy, neboť primární verš ospravedlňuje takíju. Muslimští právníci často poukazují na další verš Koránu 3:28, který lépe zachycuje celkovou povahu takíji v mnohem použitelnějším kontextu: *„Nechť si věřící neberou nevěřící za přátele místo věřících! Kdo tak učiní, nedostane se mu od Boha ničeho, leda v případě, že byste se od nich obávali nějaké hrozby. A Bůh vás varuje před sebou samým a u Boha je cíl konečný.“* (al-Misri 1997, s. 605)

Následuje výklad Koránu 3:28, který sepsal Muhammad ibn Jarir at-Tabari (r. 923), autor jednoho z nejstandardnějších a nejautoritativnějších koránských komentářů v islámském světě:

„Pokud jste [muslimové] podřízeni [nemuslimům] a bojíte se o sebe, chovejte se k nim na oko loajálně, zatímco vnitřně vůči nim budete přechovávat nepřátelství. (...) [Vězte, že] Alláh zakázal věřícím, aby se chovali přátelsky k nevěřícím namísto jiných věřících nebo s nimi měli důvěrný vztah – kromě případů, kdy nevěřící stojí [svou mocí] nad nimi. Pokud tomu tak je, nechť se vůči nim chovají přátelsky a zároveň zachovávají své náboženství.“

Pokud jde o Korán 3:28, Ibn Kathir (d. 1373), jiný znalec standardního výkladu Koránu, píše: *„Kdokoliv se v jakékoli době či na jakémkoli místě obává (...) zla [od nemuslimů], může se chránit prostřednictvím vnějšího dojmu.“* Jako důkaz cituje Mohamedova blízkého společníka Abu Dardy, který řekl: *„Usmívejme se na některé lidi, zatímco naše srdce je bude proklínat.“* Jiný společník známý prostě jako Al-Hasan, řekl: *„Dělat takíju je přijatelné až do dne soudu [tj. na věčné časy].“*

Jiní prominentní učenci jako Abu Abdullah al-Qurtubi (1214 – 73) a Muhyi al-Din ibn al-Arabí (1165 – 1240) rozšířili takíju tak, aby pokrývala i skutky. Jinými slovy, muslimové se mohou chovat jako nevěřící a ještě hůř – například mohou se klanět modlám a křížům a uctívat je, nabízet falešná svědectví a dokonce odhalovat slabiny svých souvěrců muslimů nepřátelskému nepříteli – cokoli kromě skutečného zabití muslima.

Poznámka: I když PMF 25 správně tvrdí, že „jsou případy, kdy je dovoleno nebo je dokonce nutné lhát,“ nikde ve zprávě nejsou uvedeny příklady, kdy muslim „musí“ lhát.

28-29.

„Pokud vím, muslimští teologové v žádném případě nezaujali stanovisko, že je obecně přípustné nebo dokonce závazné, aby muslimové nemuslimům lhali, ať už jde o věci náboženské víry nebo světské praktiky...“ A (#29): „(...) V autentickém islámském učení neexistuje doktrinální základ na podporu tvrzení, které učinil Ezra Levant a další (...), že takíja je něco jiného než výjimečná doktrína ospravedlněná okolnostmi extrémního nátlaku, jež je prostě nepoužitelná pro muslimy žijící v Kanadě a Spojených státech.“

Řada výše uvedených odkazů z Koránu, z výroků a skutků islámského proroka Mohameda a z dekretů a konsenzu minulých a současných islámských znalců však prokazuje něco jiného.

Co se týče myšlenky, že takíja je „výjimečná doktrína ospravedlněná okolnostmi extrémního nátlaku“, je dobré si uvědomit, že nejvyšší autorita na takíju, Dr. Mukaram, tvrdí, že:

„Takíja má v islámu zásadní význam. Prakticky každá islámská sekta s ní souhlasí a praktikuje ji. (...) Můžeme dokonce říci, že praxe takíji je hlavním proudem v islámu a že těch několik sekt, které ji neprovádějí, se od hlavního proudu odchyľují. (...) Takíja je velmi rozšířená v islámské politice, zejména v moderní době.“ (Mukaram 2004, s. 7)

Závěr

Klamání – známé pod širokým pojmem takíja – je v islámu přípustné nad rámec omezené situace sebezáchovy. Toto tvrzení není „islamofobní“; je pravdivé. Z právně formalistického hlediska a jak je vidět zejména na konceptu tawríji, pokud je klamání technicky pravdivé („nemám v kapse ani halír“, pouze bankovky), není považováno za lež. Prorok islámu Mohamed - příklad, který sunnitští muslimové obzvlášť napodobují svým životem – pravidelně klamání využíval. Aby zavraždil básníka (Ka'ba ibn Ashrafa), který ho urazil, Mohamed povolil muslimovi, aby básníkovi lhal. Dále je zaznamenáno, jak Mohamed dává svolení k porušení přísahy (když přijde „něco lepšího“) a k otevřenému lhaní (bez zapojení tawríji) manželce a ve válce. Co se týče druhého případu, který předpokládá věčnou povahu v podobě džihádu proti nemuslimům s cílem,

aby islám (a muslimové) získali svrchovanost (např. Korán 8:39), zde jsou klamy a lži dozajista přípustné.

Přílohy

Tawríja: Islámská doktrína povoluje „tvořivé lhaní“

Raymond Ibrahim

Možná jste už slyšeli o takíji, muslimské doktríně, který umožňuje za určitých okolností lhát, především když muslimské menšiny žijí pod autoritou nevěřících. Nyní se seznámíme s pojmem tawríja, tedy s doktrínou, která umožňuje lhát prakticky za všech okolností – včetně lhaní druhým muslimům a přísahání ve jménu Alláha – za předpokladu, že lhář je natolik tvořivý, že svůj klam vyjádří způsobem, který je pro něj pravdivý.

Autoritativní arabsko-anglický slovník Hanse Wehra definuje tawríju jako „skrývání, utajování; předstírání, přetvářka, pokrytectví; nejednoznačnost, mnohoznačnost, dvojsmyslnost, náznak“. Tvary trilaterálního kořene slova w-r-y se objevují v Koránu v kontextu skrývání nebo utajování něčeho (např. 5:31, 7:26).

Jako doktrína nejlépe popisuje funkci tawríji slovo „dvojsmyslnost“. Podle minulých a současných muslimských učenců (několik případů je zdokumentováno níže) je tawríja, když hovořící řekne něco, co znamená jednu věc pro posluchače, ale hovořící tím míní něco jiného a jeho slova technicky podporují tento alternativní význam.

Pokud někdo např. prohlásí: „*Nemám v kapse ani haléř,*“ většina posluchačů se domnívá, že mluvčí nemá u sebe žádné peníze – ačkoliv ten by mohl mít bankovky, ale doslova žádné haléře. Podobně řekněme, že se vás kamarád zeptá: „*Víš, kde je Michal?*“ Vy to víte, ale nechcete to prozradit. A tak odpovíte: „*Ne, nevím,*“ ale máte na mysli jiného Michala, u kterého opravdu nevíte, kde zrovna je.

To vše je podle práva šaría legitimní a nepředstavuje to „**lhaní**“, které je jinak v islámu zakázáno, s výjimkou tří případů: lži ve válce, lži manželce a

manželovi a lži s cílem smířit lidi. V těchto případech šaría dovoluje muslimům svobodně lhát bez omezení tawríji, tedy bez potřeby tvořivosti.

Stejně jako u všech ostatních případů, slovy šejka Mohameda Salíha al-Munadžída (na základě konsenzu učenců): *“Tawríja je přípustní za dvou podmínek: 1) použitá slova odpovídají skrytému významu; 2) nevede to k nespravedlnosti“* („nespravedlnosti“ samozřejmě tak, jak ji definuje šaría, nikoli západní standardy). Jinak má muslim dovoleno při lhaní pomocí tawríji dokonce i přísahat. Munadžíd například cituje muže, který přísahal při Alláhovi, že může spát jedině pod střechou (saqf); když ho chytili, že spí na střeše, vyvlékl se z toho slovy: *‘Střechou jsem myslel širé nebe.’ To je legitimní. Koneckonců,“* dodává Munadžíd, *„Korán 21:32 označuje nebe jako střechu [saqf].“*

Zde je nedávný příklad tawríji uplatněné v praxi. Protože pro muslimy je uznání Vánoc „velkým hříchem“, tento šejk radí muslimům, aby zdravili křesťany slovy: „Přeji ti to nejlepší.“ Křesťané by tomu mohli „rozumět tak, že jim přejete to nejlepší, pokud jde o jejich [vánoční] oslavy.“ Ale tady se mazaný šejk zachichotá a vysvětluje: „Přáním toho nejlepšího ale ve svém srdci myslíte ‘přeji ti, aby ses stal muslimem’.“

Stejně jako u většiny muslimských praktik lze i tawríju vysledovat až k islámskému proroku. Šejk Utman al-Chamís trvá na tom, že muslimové tawríju „potřebují“, protože „je zachraňuje od lhaní“, a proto od hříchu, a dodává, že ji používal často i Mohamed. A opravdu je zaznamenáno, že Mohamed prohlásil: „Alláh mi přikázal, abych před lidmi mluvil dvojsmyslně vzhledem k tomu, že mi přikázal ustanovovat [náboženské] povinnosti,“ a *„Byl jsem poslán, abych mystifikoval,“* a *„Kdokoli žije v předstírání, umře jako mučedník“*. (Mukaram 2004, s. 30)

Konkrétně v kanonickém hadísu Mohamed řekl: „Jestliže někdo z vás si během modliteb uprdne nebo se pokálí [a tak poruší pravidla wudu], ať si ucpe nos a odejde.“ (Sunan Abú Dawud): Ucpání nosu a odchod naznačují, že jste ucítili něco páchnoucího – což je pravda, ačkoli si lidé budou myslet, že to způsobil někdo jiný.

Podle příkladu svého proroka tawríju používá mnoho předních muslimských osobností, jako například imám Ahmed bin Hanbal, zakladatel jedné ze čtyř islámských právnických škol praktikovaných v Saúdské Arábii. Jednou, když Hanbal učil ve své třídě, někdo zaklepal a požádal o jednoho ze studentů. Imám Ahmed odpověděl: *„Není tu, co by tady dělal?“* a celou dobu ukazoval na svou ruku, jako by říkal: *„Není v mé ruce.“* Příchozí, který nemohl Ahmeda vidět, předpokládal, že tam student prostě není.

Také Sufján al-Tavří, jiný významný muslimský myslitel, byl jednou přiveden ke kalifovi Mahdímu, který ho odmítl nechat odejít, dokud Tavří neodpřísáhne, že se vrátí. Když odcházel, Tavří nechal u dveří své sandály. Po chvíli se vrátil, vzal si sandály a nadobro odešel. Když se na něj kalif zeptal, řekli mu ano, Tavří přísahal, že se vrátí – a opravdu se vrátil, aby si vzal sandály, a odešel.

Pokud by se zdálo, že tawríja je omezená na několik pestrých příběhů, které se více hodí do pohádek Tisíce a jedné noci než do náboženského práva (šaría) miliardy lidí, předložíme i modernější muslimské autority. Jsou to šejk Mohamed Hassán, slavný duchovní, který řekl, že islám zakazuje muslimům usmívat se na nevěřící, s výjimkou případů, kdy je to výhodné, a dr. Abdulláh Šakír, který to ospravedlňuje. Oba udávají příklad, kdy někdo zaklepe na vaše dveře, ale vy ho nechcete vidět, a tak váš příbuzný přes dveře odpoví: „*Není tady*.“ Slovem „*tady*“ přitom míní nejbližší místnost, takže je to pravda, protože vy se skrýváte v jiné místnosti.

Podobně na populárním islámském webu, kde muslimové dávají otázky a islámské úřady reagují pomocí fatwy, jistá dívka řeší své morální dilema: její otec jí výslovně řekl, že kdykoli zazvoní telefon, musí odpovědět: „*Není tady*.“ Fatwa její problém řeší: může svobodně lhát, ale když říká „*není tady*“, musí mít na mysli, že není ve stejné místnosti nebo přímo před ní.

Samozřejmě zatímco všichni šejkové dávají příklady, které jsou neškodné a odpovídají „*bílým*“ lžím, tawríja se zjevně dá použít i ke spáchání strašných „*černých*“ lží, zejména pokud jde o nepřátelského nemuslimského nevěřícího. Jak to vyjádřil šejk al-Munadžíd: „*Tawríja je přípustná, jestliže je to nezbytné nebo to slouží zájmům šaríy*.“ Zvažte nespočetné „zájmy šaríy“, které jsou v přímém protikladu vůči západní civilizaci a právu, od posílení islámu k podmanění nevěřících. Aby tyto cíle uskutečnili, muslimové prostřednictvím tawríji dostali bílko šek na lhaní – šek, který jim určitě přichází vhod: nejen při triviálních příležitostech, jako je vyhnutí se nechtěným volajícím, ale i těch velmi závažných, jako jsou diplomatické schůzky na vysoké úrovni, kde se falšují významné dohody.

Znovu přezkoumaná takíja: odpověď kritikům

Raymond Ibrahim

Mám za sebou mnohá pojednání o různých aspektech islámu; jsou to ale vždy statě týkající se doktrinálního klamání, které vyvolají spoustu reakcí, někdy i pobouřených. Cílem tohoto článku je přehodnotit problematiku klamání a takíji v islámu a vypořádat se s mnoha údajně věrohodnými protiargumenty, které předložili muslimové i nemuslimové.

První protiargument, který jsem obdržel, se objevil loni několik dní poté, co jsem napsal studii nazvanou „Islámské nauky podvodu“ pro předplatitelský časopis *Jane's Islamic Affairs Analyst*. Kvůli kontroverzi, kterou tato studie rozpoutala mezi komunitou inteligence a v zahraničí, redaktoři rychle zveřejnili apologetický oponující článek jistého Michaela Ryana nazvaný „Intepretace takíji“.

Začnu tím, že pan Ryan není pozorný čtenář. Říká, že nezmiňuji idžmá (konsenzus) mezi ulamá, i když opakovaně cituji a popisuji verdikty ulamá (do značné míry konsensuální) podporující takíju. Sarkasticky se zmiňuje, že samozřejmě všichni lidé, nejen muslimové, během války podvádějí – což jsem sám zdůraznil. Dává najevo šok z mého prohlášení, že islám postrádá „zdravý rozum“ a je „právně formalistický“, i když jsem jednoduše napsal, že právo šaría není založeno na zdravém rozumu, ale spíše na slovech Mohameda ze 7. století, která mohou a nemusí odpovídat tomu, co bychom dnes nazvali „zdravým rozumem“. (Mám na mysli příběhy, kdy Mohamed říká, že velbloudí moč léčí, lidé by si měli při zívání zakrývat ústa, aby se jim Satan neponožil do hrdla, muži nemohou nosit zlato, jen stříbro, a ženy by měly „kojit“ cizí muže, aby mohli být ve vzájemné společnosti).

Dále Ryan rozebírá obvyklé (a v podstatě vzato povrchní) argumenty, aniž by je čímkoli podložil: že jsem „citace z Koránu vybíral účelově“; že jsem se zaměřil na „velmi úzké použití termínu takíja“; a že existují „jiní respektovaní právníci, kteří nesouhlasí“ s takovým pojetím takíji, jaké jsem zdůrazňoval. Autor ale bohužel přehlíží skutečnost, že nic z toho, co píše, ať už má pravdu nebo ne, nezpochybňuje fakt, že existují odkazy na Korán, které podvod umožňují; že i přes existenci „širší“ definice takíji, ta „úzká“ je stále platná; a že pokud existují „respektovaní právníci, kteří nesouhlasí“, je ještě více těch, kteří souhlasí.

Tak jak jsem očekával, zatímco já jsem uvedl a citoval několik autoritativních právníků ospravedlňujících takíju, Ryan činí pouze kategorická protichůdná prohlášení, jejichž věrohodnost spočívá jen v tom, že jsou v souladu s epistemologií západního světského čtenáře, který nemůže pochopit, že náboženství skutečně přikazuje světská dobývání a umožňuje podvodné jednání.

Pronáší například uklidňující tvrzení jako: „Je zjevně nepravdivé, že muslimové jako celek touží po věčné válce s nemuslimy,“ přestože jsem nikdy netvrdil, že muslimové chtějí věčnou válku, ale to, že to přikazuje šaría. Pokud jde o verš, který jsem citoval jako příklad toho, na co se ulamá spoléhají při obhajobě takíji (2:73), píše: „Tento verš vyvolává v tomto čtenáři spíše obdiv než jakékoliv jiné emoce.“ Zvláštní, že článek v publikaci určené pro komunitu inteligence a zaměřené na analýzu islámu má na prvním místě evokovat „emoci“ – což opět odhaluje, že Ryanovo vyvracení spočívá spíše na „sdílených pocitech“ než na faktech.

Navíc stejně jako většina islámských obhájců, kteří jsou posedlí zobrazováním „pravdivé, pokojné a tolerantní“ tváře islámu, Ryan přehlíží klíčový fakt, že záleží jen málo na tom, zda celý muslimský svět věří v džihád a klamání. Důležité je, že někteří muslimové v to věřili, věří a vždy budou věřit. Pokud 19 skrytých džihádistů způsobilo hrozná úmrtí a zkázu 9. září, tvrzení, že ne všichni muslimové tyto doktríny přijímají, není ani relevantní, ani uklidňující.

Ryan se dále zabýval argumentací, že slovo „takíja“ se „v Koránu nikde neobjevuje. Kořen v jiných tvarech se v různých souvislostech objevuje, ale nikdy to neznamená disimulaci.“ Pokud jde o základní verš takíji (3:28), Ryan v plášťku mufasira (vykladače Koránu) a po citování anglického překladu píše: „Anglické ‘strážit před’ (guard against) je překlad slovesa, které je převzato ze stejného kořene jako slovo takíja, ale nemá s lhaním či podvodem jazykově nic společného [zvýraznění přidáno].“

Naprostá pravda. To všechno však samozřejmě přehlíží skutečnost, že Korán není v islámu vším; důležitější při určování správnosti a nesprávnosti (např. při vyjádření práva šaría) je sunna odvozená z hadísu a nepostradatelný tafsír a idžmá (exegeze a konsensus) ulamů. A ti používají slovo „takíja“ a definují ho jako lhaní a klamání.

Kromě toho existuje široký konsensus ulamů. Podle Imáma Tabariho, jehož mnohohlílná exegeze je standartní referenční příručkou v islámském světě, verš 3:28 znamená: „Pokud jste [muslimové] pod jejich autoritou [nevěřících] a bojíte se o sebe, chovejte se vůči nim ústy loajálně, ale vnitřně k nim chovejte nepřátelství.“ Pokud jde o verš 3:28, Ibn Kathir doporučuje radu Mohamedova společníka: „Usmívejme se na některé lidi, zatímco naše srdce je proklíná.“

Snad si Ryan nemyslí, že jeho nemuslimský výklad, tj. výklad nevěřícího, verše 3:28 bude pro průměrného muslima přijatelnější než výklad zbožného Tabariho, Ibn Kathira a dalších ulamů? A jaký „konsensus“ má namysli, když muslimský autor autoritativního spisu Al Taqiyya Fi Al Islam tvrdí: „Prakticky

každá islámská sekta s ní (takíjou) souhlasí a praktikuje ji. Můžeme dokonce říci, že praxe takíji je hlavním proudem v islámu a že těch několik sekt, které ji neprovádějí, se od hlavního proudu odchylují.“

Paradoxně, a navzdory všemu výše uvedenému, Ryan uzavírá svůj článek slovy:

„Bylo by zásadně nesprávné naznačovat, že napjaté pozice Usámy bin Ládina a dalších extrémistů nějak vyrůstají z normálního nebo hlavního proudu muslimského myšlení: podvod Al-Kajdy nevyrůstá z platné náboženské povinnosti. [Přesto však Mohamed řekl: 'Válka je klamání.'] Pokud nebudeme rozlišovat mezi radikálními islamisty a platnými, přemýšlivými a autoritativními názory zkušených muslimských právníků [mnozí z těch, které jsem uvedl v mé původní stati, se zjevně nezapočítávají], riskujeme podkopání jednoho z nejslibnějších nástrojů k přemožení radikálního myšlení. Mluvím o nedávných úspěšných programech Saúdů a Egyptanů usilujících o přesvědčení radikálních džihádistů (jak je nazývají na Západě), že jejich extrémistické aktivity jsou ve skutečnosti proti kánonům islámu, tak jak je interpretují mainstreamoví právníci [zvýraznění přidáno].“

Jaké „úspěšné programy“ zahájili Saúdové a Egyptané, aby deradikalizovali muslimy? Odkazuje na rehabilitaci Saúdské Arábie prostřednictvím tenisu, prstových barev a GameBoys – což obecně nebyly příliš úspěšné aktivity? A opět, o kterých „zkušených“ a „mainstreamových“ právnících mluví? Stručně řečeno, Ryanovy body se rozpadají tváří v tvář skutečnosti, že (ponecháme-li stranou veškerou filologii, sofismus a odvolání na emoce) v hlavním proudu islámu tím, na čem v konečném důsledku záleží, je to, jak ulamá – a zvláště „mainstreamoví právníci“, na které se neustále odvolává – pochopili a vyjádřili doktrínu takíji.

Pokud jde o mé pozdější pojednání „Válka a mír – a klamání – v islámu“, jiní si v dopisech ke mně stěžovali, že jelikož nekladu více „mírných výkladů“ vedle hlavních proudů, které jsem popsal (např. Tabari, Ibn Kathir, al-Qurtubi, al-Razi, al-Arabi a kol.), údajně tím záležitost „překrucuji“. Přestože opravdu existují „mírné interpretace“, většina z nich pochází z menšinových sekt – jako je společenství ahmadijů či nebo quranijunů – kteří, jelikož vytvářejí jen zanedbatelné procento islámského světa a jsou ve skutečnosti často obviňováni a pronásledováni za odpadlictví od hlavního proudu muslimů, určitě nejsou reprezentativními představiteli tohoto výkladu.

Jiní kritici vyjadřují rozčarování z toho, jak mohu interpretovat určité verše jako podporující takíju. Jelikož nejsem ani muslim, ani jeden z ulamů, samozřejmě málokdy interpretuji ten či onen verš jako podporující takíju /

klamání, ale vždy tyto výklady přiznávám příslušnému právníkovi, učenici nebo teologovi – álimovi, který má poslední slovo v hlavním proudu islámu. (Je ironií, že v tomto pojednání o pouhých 4 000 slovech jsem použil jen asi desetinu z četných, i když choulostivých takíjských předpisů a interpretací, které jsem zkoumal v arabských textech věnovaných tomuto tématu.)

Další kritici poukazují na podivné anglické překlady Koránu, které nezachycují skutečný význam arabštiny – rozhodně ne tak, jak to chápe álim – ve snaze zamaskovat doktrínu takíji. Někteří mi například napsali, že trvají na tom, že Korán 3:28 nemá „absolutně nic“ společného s klamáním. Jako důkaz citují následující překlad z webových stránek IslamUSA.org: „Nenechte věřící, aby dali přednost přátelství nevěřících před věřícími, ledaže byste se velmi opatrně chránili před jejich zlem.“

Původní arabština neříká absolutně nic o „ochraně před jejich zlem.“ (Praktikují stránky IslamUSA.org takíju ve vztahu k ayat al-Taqiyya neboli verši takíji?) Místo toho původní arabština doslova říká: „Nenechte věřící, aby dali přednost přátelství nevěřících před věřícími; kdokoli tak činí, nebude mít žádný podíl s Alláhem – ledaže byste se před nimi chránili a přijímali opatření.“ Jinými slovy nevaruje muslimy před přátelstvím s nevěřícími kvůli jejich náklonosti ke zlu (které by mohlo nakazit muslimy, kteří se proti němu aktivně „nechrání“), ale jednoduše proto, že jsou nevěřícími, nemuslimy – tedy implicitně nepřáteli. Co se týká slov „chránit se“ a „přijmout opatření“, znovu platí, že jakmile je někdo chce vykládat, ve skutečnosti álim jejich význam již určil a interpretoval tak, jak bylo uvedeno výše: jako klamání.

(Není mimochodem zajímavé, že zatímco se lidé šťourají v tom, co znamená druhá polovina tohoto verše, zdá se, že nikoho nezajímá první, zdaleka ne dvojsmyslná polovina, kde se muslimům prostě přikazuje, aby se nepřátelili s nemuslimy? Není to samo o sobě důkazem islámské pozice ve vztahu k ostatním, nevěřícím?)

Jiní mi v naprostém ohromení napsali, že tvrdím, že verše Koránu 4:29 nebo 2:195, které muslimům přikazují, aby „se nezabíjeli/nezničili“, povzbuzují k takíje. Jen pro zajímavost, nic takového jsem neřekl; řekl to álim, a to takový klasický exeget jako Fakhr al-Din al-Razi (viz Tafsir al-Kabir, sv. 10, s. 98). Uvádí, že jelikož je muslimům přikázáno, aby se „nezničili“, je jim zakázáno odhalovat pravdy, které by mohly vést k jejich zničení. Proto mudžahid („džihádista“) podle Raziho musí zakrývat svou totožnost, protože nevěřící by ho mohli „zničit“, pokud by zjistili, k čemu se chystá. A v tomto smyslu verše 4:29 a 2:195 tedy dovolují podvod.

Jiní jsou šokováni, že jsem napsal, že sám Alláh je v Koránu označován za nejlepšího „podvodníka“ nebo „intrikána“. Trvají na tom, že Korán nepoužívá žádný takový jazyk (na základě jejich důvěryhodných anglických překladů), ale naopak líčí Alláha jako nejlepšího „strůjce“ nebo „spiklence“ – slova používaná například v široce citovaných překladech Yusufa Aliho a Shakira. Kdo tedy prý jsem, že přisuzuji Alláhovi výraz „podvodník“ nebo „intrikán“?

Je to jednoduché: v původní arabštině slovo přeložené (vlastně eufemizované) do angličtiny jako „strůjce/spiklenec“ – makar – doslovně označuje (a pro arabské uši znamená) podvod. Navíc, podle definujícího arabsko-anglického slovníku Hanse Wehra, trilaterální kořen „m-k-r“ znamená „oklamat, podvést, ošidit, ošálit, napálit, podfouknout“. Ten, kdo přebírá atributy „m-k-r“ – tak jako Alláh v Koránu – je popsán jako „lstivý, chytrý, prohnáný, podvodník, šejdíř“. V hovorové arabštině je makar mazaný šidil.

Moje využití jednoho kanonického hadísu, který podporuje pojetí klamání, se také dostalo pod palbu: Mohamed řekl: „Pokud budu přísahat a později zjistím, že je lepší něco jiného, udělám to, co je lepší, a zruším svou přísahu.“ Vyzval i muslimy, aby činili totéž.

Mnoho z nich ve svých dopisech trvalo na tom, že jsem „bezostyšně“ tyto hadísy vytrhl „z kontextu“. Proto zde tedy uvádím kontext: někteří muslimové přišli k Mohamedovi a požádali o osedlání velbloudů k jízdě, on ale „složil přísahu, že nám nedá žádná sedla, a dodal: ‘Nemám nic, na co byste mohli nasednout’“. Později prorok získal jako podíl na válečné loupeži nějaká sedla a dal je mužům. Přemožen altruismem jeden z mužů Mohamedovi připomněl jeho přísahu, a on odpověděl: „Pokud složím přísahu [že nedám mužům sedla] a později zjistím, že je lepší něco jiného (nabízí se příležitost dát sedla), udělám to, co je lepší, a zruším svou přísahu.“

Pokud tedy Mohamed přísahal, že nedá sedla, ale poté, co toho byl schopen, svou přísahu zrušil („aby udělal to, co je lepší“), proč by džihádisté bojující za to, aby Alláhovo slovo bylo svrchované, poté co nevěřícím složí přísahu (např. mírové smlouvy sulh, příměří atd.) nezrušili své přísahy, když budou také schopni „udělat to, co je lepší“? Koneckonců, co je „lepší“: zrušit přísahu, aby někteří muži měli velbloudy k jízdě, nebo zrušit přísahu, aby učinili islám – ztělesnění všeho dobra – svrchovaným?

A opět, ať tento hadís o porušení přísahy interpretujeme jakýmkoli způsobem, faktem zůstává: porušení příměří s nevěřícími má v islámu dlouhou tradici. Autoritativní encyklopedie islámu například jednoduše uvádí: „Neexistuje otázka skutečných mírových smluv (mezi muslimy a nemuslimy), (. . .) oprávněná jsou jen příměří, jejichž trvání by v zásadě neměla přesáhnout deset let. Ale i taková příměří jsou vratká, jelikož mohou být předtím, než vyprší,

jednostranně vypovězena, pokud by se zdálo pro islám výhodnější obnovit konflikt“ – tedy pokud se nabízí příležitost udělat „něco lepšího“.

Závěrem je třeba poznamenat, že tím nejobjevnějším aspektem nedávné a atypické záplavy rozladěných e-mailů týkajících se mého pojednání „Válka a mír – a klamání – v islámu“ je to, že žádný muslim (mimo okrajových ahmadijů apod.) nenapsal nic k popření těch více znepokojujících aspektů eseje. Zatímco mnozí z nich se nimrali ve výše zmíněných záležitostech, nikdo například nepopíral skutečnost, že Mohamed povolil v určitých situacích lhát, potvrdil, že „válka je klamání“ a dovolil muslimům, aby klamali a vraždili nevěřící – vše podle kanonických (sahíh) hadísů (proto to mainstreamoví muslimové nemohou popřít).

Hlavním bodem mé eseje navíc nebylo prokázat, že islám dovoluje klamat během války – tento mnou naznačovaný fenomén převládá i mezi mnoha nemuslimskými stratégy –, ale ukázat, že pro islám je válka s nemuslimy věčná, „dokud neustane veškerý chaos a všechna náboženství nebudou patřit Alláhovi“ (Korán 8:39). Přesto nikdo nepopřel toto klasické islámské rozdělení světa na Dar al-Harbu a Dar al-Islam, které musí být ve věčné válce, dokud to druhé do sebe nezačlení to první (samozřejmě s výjimkou Michaela Ryana, avšak ten je jen dalším nemuslimským obhájcem).

Mlčení nemusí vždy nutně vyjadřovat souhlas. Když se však velké množství lidí ujme kritiky některých (méně významných) aspektů argumentace, zdá se rozumné předpokládat, že jejich mlčení ohledně objevnějších a problematičtějších otázek – jako je trvalý džihád – je ve skutečnosti implicitním souhlasem.